

UZASADNIENIE do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 listopada 2025 r
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000
Dolny Wieprz PLH060051

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 884) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza projekt planu zadań ochronnych, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie z art. 28 ust. 5 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na okres 10 lat).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granicy obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i roślin i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a. ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b. monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c. uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowania ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących planach ogólnych gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru (art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody).

Tryb sporządzania projektu planu i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzeniem tego projektu oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 oraz z 2025 r. poz. 1940 i 1881), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w związku z wypełnianiem zobowiązań Polski wynikających z DYREKTYWY RADY 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.UE.L.206/7 z dnia 22 lipca 1992 r.) i zatwierdzony jako obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) w 2011 r. Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2010) 9669) (Dz.U.UE.L.2011.33.146 z dnia

8 lutego 2011 r.). Obecnie status prawny obszaru określa Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2025/256 z dnia 7 lutego 2025 r. w sprawie przyjęcia osiemnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny – (notyfikowana jako dokument nr C(2025) 749) Dz. U. UE L2025.256 z dnia 17 lutego 2025 r. oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolny Wieprz (PLH060051) (Dz. U. z 2019 r. poz. 2008).

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Dolny Wieprz PLH060051 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Dolny Wieprz PLH060051, położony jest w obrębie gmin: Firlej, Jeziorzany, Michów i Kock w powiecie lubartowskim, gmin: Ryki i Ułęż w powiecie ryckim, oraz gmin: Żyrzyn, Baranów i Puławy w powiecie puławskim.

Obszar o powierzchni 8182,30 ha położony jest w Pradolinie Wieprza i w Dolinie Środkowej Wisły. Główna część obejmuje około 65-kilometrowy odcinek doliny rzeki Wieprz, w jej dolnym biegu, z licznymi starorzeczami, zastoiskami i kilkoma kompleksami stawów. Dominują tu rozległe łąki, często o dużym uwilgotnieniu, mimo przeprowadzonych melioracji. Miejscami występują płaty łągów, zarośli wierzbowych oraz bogate florystycznie ciepłolubne murawy napiaskowe. Roślinność w dolinie Wieprza cechuje się dużą różnorodnością i wyjątkowymi walorami krajobrazowymi. Rzeka płynie tu silnie meandrującym korytem o dużej naturalności.

Obszar leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza i jest przykładem dobrze zachowanego krajobrazu dużej doliny rzeki nizinnej. Obszar jest częścią korytarza ekologicznego Dolina Dolnego Wieprza GKPdC-3A między Polesiem i Doliną Wisły, który ma znaczenie dla migracji zwierząt i zachowania spójności siedlisk przyrodniczych w sieci Natura 2000.

Obszar tworzą dwie enklawy. Jego znacząca część stanowi dolina Wieprza, który przepływa przez centralną część obszaru i ma przebieg zbliżony do równoleżnikowego. Rzeka w niewielkim stopniu uregulowana i ma charakter silnie meandrujący. W dolinie rzeki (o szerokości do 4 km) znajdują się liczne, zawodnione starorzecza i podmokłości. Naturalne zbiorniki wód stojących to przede wszystkim starorzecza. W południowo-wschodniej części terenu znajduje się zarastające jezioro Piskory. W zachodniej enklawie obszaru znajduje się zalane wyrobisko piasku, do którego w latach 90-tych reintrodukowano marsylię czterolistną - *Marsilea quadrifolia*. W trakcie prowadzonych w latach 2019-2021 badań terenowych nie potwierdzono obecności gatunku w zbiorniku.

Obszar Natura 2000 Dolny Wieprz PLH060051 został wyznaczony dla ochrony następujących siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin oraz zwierząt:

a) siedliska przyrodnicze:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek;
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*);
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki ekstensywnie użytkowane (*Arrhenatherion*);
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe).

b) gatunki roślin:

- 1428 Marsylia czterolistna *Marsilea quadrifolia*

c) gatunki zwierząt:

- 1130 Boleń *Aspius aspius*;
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*
- 1355 Wydra *Lutra lutra*
- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

Kody zostały zaczerpnięte z portalu Eionet będącego oficjalnym partnerem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal.

Wnioskiem z dnia 1 września 2023 roku, znak: WPN.630.22.2023.AST Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wystąpił do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o zmianę SDF, m.in. polegającą na dodaniu gatunku 1337 Bóbr europejski *Castor fiber* do katalogu przedmiotów ochrony. Liczebność gatunku 1337 jest na tyle duża, iż osiąga próg kwalifikowalności jako przedmiot ochrony. Wniosek o zmianę SDF został pozytywnie rozpatrzony przez GDOŚ pismem z dnia 14 września 2023 r., znak: DZP-WO.630.1.103.2023.IW. Jednak zmiana ta zostanie wykazana przy nowelizacji rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolny Wieprz (PLH060051). Niemniej jednak gatunek ten został uwzględniony w PZO.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wystąpił do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z kolejnym wnioskiem z dnia 20 listopada 2023 roku, znak: WPN.630.26.2022.AST o zmianę SDF. Zmiany dotyczyły m.in. usunięcia z listy przedmiotów ochrony siedliska 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Badania przeprowadzone w latach 2020-2021 na potrzeby opracowania PZO nie potwierdziły występowania tego siedliska w obszarze. Nie odnaleziono także potencjalnych miejsc jego występowania z odpowiednimi warunkami siedliskowymi, w jakich siedliska te wykształcają się. Na etapie sporządzania SDF siedlisko 7230 zostało mylnie wprowadzone do SDF i uznane za przedmiot ochrony. Wniosek o zmianę SDF został zaakceptowany przez GDOŚ pismem z dnia 15 grudnia 2023 r., znak: DZP-WO.630.1.197.2023.SW. Zmiana dot. usunięcia z listy przedmiotów ochrony siedliska 7230 przekazana została do akceptacji Komisji Europejskiej wraz z aktualizacją bazy Natura 2000 za 2023 r. Po akceptacji Komisji Europejskiej będzie można przystąpić do nowelizacji rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolny Wieprz (PLH060051). W związku z tym PZO nie formułuje celów działań ochronnych dla siedliska 7230.

Założeniem do opracowania planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz.U.UE.L92.206.7, Dz.U.UE-sp.15-2-102 ze zm.).

Plan zadań ochronnych został opracowany w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” POIS.02.04.00-00-0193/16, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

W ramach prac nad projektem planu została sporządzona dokumentacja planu zadań ochronnych, której wykonawcą była firma Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Lublinie. Wyniki prac eksperckich posłużyły do przygotowania niniejszego zarządzenia.

Przedmiotowy plan zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został sporządzony dla całego obszaru Natura 2000 Dolny Wieprz PLH060051, gdyż nie stwierdzono okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody:

- 1) dla obszaru, ani jego części nie ustanowiono planu ochrony,
- 2) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy, rezerwat przyrody lub park krajobrazowy, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 3) na terenie obszaru nie znajduje się park narodowy lub rezerwat przyrody, dla których ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody,
- 4) obszar nie pokrywa się w całości lub w części z obszarem nadleśnictwa, dla którego ustanowiono plan urządzenia lasu uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10,
- 5) obszar nie znajduje się na obszarach morskich.

Przebieg granic obszaru w postaci mapy przedstawiono w załączniku nr 2, oraz opisano w załączniku nr 1 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną

w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, tj. układzie współrzędnych, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz.U. z 2024 r. poz. 342 oraz z 2025 r. poz. 106).

Jednym z elementów prac związanych z opracowaniem planu zadań ochronnych było zidentyfikowanie zagrożeń istniejących i potencjalnych (załącznik nr 3) mogących oddziaływać negatywnie na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru.

Cele działań ochronnych określone zostały dla poszczególnych przedmiotów ochrony w załączniku nr 4. Cele działań ochronnych odwołują się bezpośrednio do parametrów i wskaźników stanu ochrony z przewodnika metodycznego Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wskazująca potrzebę utrzymania lub poprawy ocen parametrów i wskaźników dla siedlisk przyrodniczych i gatunków, przy uwzględnieniu aktualnego stanu wiedzy na temat przedmiotów ochrony oraz istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

W przypadku siedlisk, których stan ochrony został oceniony jako właściwy (FV), tj. 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3270 Zalewane muliste brzegi rzek, 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), zaplanowano utrzymanie takiego stanu ochrony.

W przypadku siedliska przyrodniczego 6430 Ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) brak jest danych dla pojedynczych wskaźników. Określono więc cele działań ochronnych dla wskaźnika kardynalnego oraz kilku wskaźników pomocniczych, polegające m.in. na utrzymaniu ocen U1 dla wskaźnika „gatunki charakterystyczne” oraz poprawie z oceny U2 na U1 wskaźnika „obce gatunki inwazyjne”. Utrzymanie oceny U1 dla wskaźnika „gatunki charakterystyczne” wynika z tego, iż ich obecność oraz liczebność zależna jest przede wszystkim od czynników środowiskowych, na które nie mamy realnego wpływu. Dla wskaźnika „obce gatunki inwazyjne” zaplanowano poprawę tylko na ocenę U1 ze względu na obecność kolczurki klapowanej *Echinocystis lobata* – gatunku charakteryzującego się dużą inwazyjnością. Mimo zaplanowanych działań ograniczających jego liczebność, całkowite usunięcie kolczurki klapowanej nie jest możliwe. Niemniej jednak ogromne znaczenie dla utrzymania siedliska 6430 ma naturalność koryta rzeczno (brak regulacji), która w obszarze została oceniona na FV. Zaplanowane cele działań ochronnych dla części wskaźników określonych w metodyce PMS są wystarczające do utrzymania siedliska w nie pogorszonej formie.

Dla siedliska 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe *Koelerion glaucae* poza utrzymaniem bądź poprawą oceny na FV dla poszczególnych wskaźników, zaplanowano również dla wskaźnika „obce gatunki inwazyjne”, na części stanowisk siedliska w obszarze poprawę oceny na U1. Wynika to z obecności nawłoci *Solidago sp.*, jednego z najbardziej ekspansywnych gatunków obcych, który również posiada zdolność utrzymania się w siedlisku pomimo działań ograniczających. Ze względu na powyższe cechy, całkowite wyeliminowanie nawłoci z siedliska w realnej perspektywie czasu jest niemożliwe.

W przypadku siedliska 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe nie palnuje się poprawy wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie”, ze względu na obecność również wysoce inwazyjnej kolczurki klapowanej – wystarczające jest utrzymanie tego wskaźnika z oceną U1. Dla takich wskaźników jak: „martwe drewno”, „martwe drewno wielkowymiarowe”, „wiek drzewostanu” oraz „naturalne odnowienie drzewostanu” zaplanowano także utrzymanie ich z oceną U1. Są to procesy naturalne, na które nie mamy realnego wpływu. Problemem jest również charakter drzewostanów z dominującą wierzbą – w warunkach łąg wierzbowych wierzby osiągają maksymalny wiek 70-90 lat.

Dla wszystkich siedlisk wskazano również, że ich powierzchnie w obszarze z uwzględnieniem naturalnych procesów nie mogą ulec zmniejszeniu w istotny sposób w stosunku do powierzchni wykazanych w Standardowym Formularzu Danych – co odpowiada ocenie FV wskaźnika „powierzchnia siedliska”.

W związku z tym, iż przedmiot ochrony 1428 Marsylia czterolistna *Marsilea quadrifolia* w SDF oceniono jako zanikły w obszarze to w pierwszej kolejności zaplanowano, jako kluczowy cel, przywrócenie gatunku w obszarze (nie ustalono celów dla wskaźników związanych z populacją oraz części wskaźników związanych ze stanem siedliska). Zaplanowano również cele, które mogą mieć realny wpływ na utrzymanie przedmiotu ochrony na stanowisku.

W odniesieniu do gatunków zwierząt: 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*, 1355 Wydra europejska *Lutra lutra* oraz 1337 Bóbr europejski *Castor fiber* zaplanowano utrzymanie dotychczasowego stanu ochrony. Natomiast jeśli chodzi o przedmioty ochrony: 1130 Boleń *Aspius aspius* oraz 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis* nie określono celu polegającego na zwiększeniu liczebności, a jedynie na utrzymaniu minimalnej populacji i zapewnieniu warunków siedliskowych umożliwiających funkcjonowanie gatunku, co pozostaje w realnym zasięgu oddziaływania PZO. Nie ma bowiem możliwości pełnej kontroli nad czynnikami kształtującymi dynamikę populacji gatunków. Zaplanowane cele działań ochronnych dla części wskaźników określonych w metodyce PMŚ są wystarczające do utrzymania siedliska w niepogorszonej formie. Ponadto PMŚ nie wyróżnia wskaźników kardynalnych.

Biorąc pod uwagę postawione cele działań ochronnych zaplanowano obligatoryjne i fakultatywne działania ochronne w załączniku nr 5. Lokalizację działań ochronnych przedstawiają mapy w załączniku nr 6, a lokalizacja w postaci współrzędnych punktów załamania granic [PL-1992] zawarta jest w załączniku nr 7.

W analizowanych dokumentach planistycznych nie stwierdzono zapisów, które w znaczący negatywny sposób wpływałyby na przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000.

Sporządzenie planu ochrony dla obszaru nie jest konieczne, ponieważ ustanowiony plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem znak: WPN.6320.32.2019.EM z dnia 15 marca 2019 r., zawiadomił o przystąpieniu do opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000 oraz możliwości złożenia uwag i wniosków do założeń przedmiotowego dokumentu.

Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele podmiotów reprezentujących kluczowe grupy interesu, czyli: administracji publicznej, placówek naukowych, organizacji pozarządowych oraz osób prywatnych, których działalność może być w jakikolwiek sposób powiązana z obszarem tj.: Urząd Gminy Michów, Urząd Gminy Baranów, Urząd Gminy Ułęż, Urząd Miejski w Rykach, Urząd Gminy Jeziorzany, Urząd Miejski w Kocku, Urząd Gminy Firlej, Urząd Gminy Żyrzyn, Urząd Gminy Puławy, Starostwo Powiatowe w Lubartowie, Starostwo Powiatowe w Rykach, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Nadleśnictwo Puławy, Nadleśnictwo Radzyń Podlaski, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych OZ Lubartów, Lubelska Izba Rolnicza, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddziały Regionalne, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Wody Polskie w Lublinie, Nadzór Wodny w Lubartowie, Nadzór Wodny w Rykach. Właściciele nieruchomości położonych w granicach obszaru Natura 2000, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie.

W trakcie procesu planistycznego przeprowadzono dziewięć spotkań dyskusyjnych. Dwa spotkania miały miejsce w 2019 r. w (4 czerwca 2019 r. w gminie Michów, 5 czerwca 2019 r. w Puławach). Celem spotkań było zapoznanie członków Zespołu z problematyką ochrony przyrody, w tym w obszarach Natura 2000, przybliżenie przedmiotów ochrony i ich zagrożeń w obszarze Natura 2000 Dolny Wieprz PLH060051, procedury procesu planistycznego oraz zasad udziału w procesie planistycznym członków Zespołu Lokalnej Współpracy. Scharakteryzowano obszar w zakresie przebiegu granic, zwrócono uwagę na rolę lokalnych społeczności oraz tradycyjnego sposobu gospodarowania w utrzymaniu różnorodności gatunkowej i poinformowano o dostępnych źródłach informacji o obszarach Natura 2000. Trzecie spotkanie odbyło się 12 września 2019 r. w siedzibie RDOŚ w Lublinie. Spotkanie dotyczyło wpływu planowanych inwestycji w dolinie Wieprza w kontekście siedlisk zależnych od wód. Czwarte spotkanie (24.06.2020) dotyczyło planowania ochrony siedliska marsylia czterolistnej w obszarze Natura 2000 Dolny Wieprz. W czerwcu 2021 r. odbyły się cztery spotkania zespołu, które miały charakter wizji terenowej w obszarze. 15 czerwca 2021 r. spotkanie terenowe poświęcone było zagrożeniom siedlisk zależnych od wód w tym potencjalnego wpływu Drogi Wodnej E40 na obszar Natura 2000 Dolny wieprz PLH060051. Pozostałe trzy spotkania dotyczyły przedstawienia wyników prac nad Planem, oceny stanu przedmiotów ochrony, propozycji zapisów projektu PZO, dyskusji nad propozycjami zapisów w projekcie PZO. Dziewiąte ostatnie spotkanie odbyło się w dniu 7 września

2022 r. w miejscowości Michów. Na spotkaniu przedstawiono zapisy projektu zarządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolny Wieprz oraz dokonano końcowych ustaleń i uzgodnień. Spotkania odbyły się z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy, biorącego udział w tworzeniu dokumentacji do planu zadań ochronnych.

Obwieszczeniem z dnia 22 listopada 2022 r. znak: WPN.6320.30.7.2022.MOK Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i w związku z art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej tj. w Gazecie Wyborczej w dniu 22 listopada 2022 r. Obwieszczenie zostało również wywieszone na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Urzędu Gminy Michów, Urzędu Gminy Baranów, Urzędu Gminy Ułęż, Urzędu Miejskiego w Rykach, Urzędu Gminy Jeziorzany, Urzędu Miejskiego w Kocku, Urzędu Gminy Firlej, Urzędu Gminy Żyrzyn, Urzędu Gminy Puławy w dniu 22 listopada 2022 r.

Podmioty zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Wpłynęły następujące uwagi i wnioski:

Instytucja/osoba zgłaszająca uwagę	Przedmiot/Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
13.12.2022 r. Nadleśnictwo Puławy	Zaproponowano korektę zmiany granic obszaru, eliminując całkowicie zachodnią enklawę obszaru, gdzie znajduje się zalane wyrobisko piasku, do którego w latach 90-tych reintrodukowano marsylię czterolistną - <i>Marsilia quadrifolia</i> . Od wielu lat nie potwierdzono obecności gatunku w zbiorniku a w tej części obszaru nie występują siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin, zwierząt oraz ich siedliska, będące przedmiotami ochrony.	Uwagi nie uwzględniono. W raporcie z monitoringu GIOŚ z 2010 r. wskazano, że skuteczność reintrodukcji gatunku w latach 90 ocenia się jako: bardzo dobrą. Jednocześnie wskazano, że długotrwała i ostra zima w latach 2009/2010 oraz chłodna, obfita w opady wiosna spowodowały znaczne zmniejszenie liczebności populacji marsylii i arealu przez nią zajmowanego. Wymarzło wówczas wiele kęp rosnących na płytkiej wodzie, a wzrost poziomu wody w wyniku wiosennych opadów ograniczył wzrost pozostałych roślin. W sumie wyginęło ok. 90% kęp marsylii. Mimo to perspektywy ochrony oceniono jako dobrą, wskazując, że marsylia ma dogodne warunki do dalszego bytowania i rozwoju, a zagrożenia, jakie w ciągu 15 lat ostatnio zaobserwowano, można naprawić poprzez dosadzenie roślin oraz likwidację i ograniczenie rozrostu innych roślin. W raporcie GIOŚ z 2013 r. nie stwierdzono już osobników gatunku. Marsylia czterolistna wymaga ochrony czynnej – w związku z czym należy podjąć działania polegające na ponownej reintrodukcji gatunku, a następnie realizacji działań z zakresu ochrony czynnej (Leśniński G.Z., Piątek G., Szmalec T. 2022. Stan ochrony gatunków roślin w Polsce w roku 2021. Biuletyn Monitoringu Przyrody 25 (2022/1): 1–136. Biblioteka Monitoringu Środowiska GIOŚ, Warszawa). Należy przy tym podkreślić, że krajowe zasoby tego gatunku są bardzo niewielkie – marsylia znana jest z kilku stanowisk zastępczych, przy czym na każdym z nich perspektywy ochrony nie są obecnie dobre. Ponadto gatunek ten jest przedmiotem ochrony

		wyłączenie w obszarze Dolny Wieprz, w związku z czym należy podjąć wszelkie starania w celu jego utrzymania w obszarze.
12.12.2022 r. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Należy uzupełnić tabelę dot. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony o zagrożenie (istniejące) - eutrofizację (ze źródeł antropogenicznych). Punkt powinien zostać uwzględniony przy poniższych przedmiotach ochrony: 1. 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i> 2. 3270 Zalewane muliste brzegi rzek 3. 6430 Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) 8. 1130 Boleń <i>Aspius aspius</i> 9. 1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> 11. 1355 Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	Uwaga uwzględniona częściowo. Przy siedlisku 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i> w zagrożeniach potencjalnych uwzględniono zagrożenie: "A02.01 Intensyfikacja rolnictwa"-bowiem w katalogu zagrożeń brak jest zagrożenia "eutrofizacja ze źródeł antropogenicznych". Nie uwzględniono uwagi przy pozostałych przedmiotach ochrony. Eutrofizacja najsilniej dotyczy zbiorników o wodach stojących lub wolno płynącej wodzie. Jeśli rzeka niesie więcej azotu czy fosforu, nie zmienia to w sposób istotny ich warunków bytowych. Siedlisko 3270 Zalewane muliste brzegi rzek oraz 6430 Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) są bardziej zależne od reżimu hydrologicznego niż od trofii. Natomiast gatunki jak: 1130 Boleń <i>Aspius aspius</i> związany jest z wodami o silnym przepływie, 1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> dobrze znosi warunki ubogie w tlen, a 1355 Wydra europejska <i>Lutra lutra</i> nie jest związana wyłącznie z ekosystemem wodnym, wykazuje się także oportunistą pokarmowym. Należy pamiętać, że w obszarze dominują przede wszystkim łąki, które w większości użytkowane są zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, nastawionego na ich ochronę. Nawożenie w programach rolnośrodowiskowych jest ograniczone i zależy od konkretnego pakietu, często wymaga rezygnacji z nawożenia lub stosowania tylko naturalnych nawozów w określonych terminach. Celem tych programów jest promowanie zrównoważonych praktyk, a nie maksymalizacja produkcji, co prowadzi do redukcji stosowania nawozów mineralnych i promowania metod ekstensywnych, jak ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk czy ochrona zagrożonych gatunków.
12.12.2022 r. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków	Należy uzupełnić tabelę: Cele działań ochronnych w polu Cele działań ochronnych o poniższy punkt: 1. Ochrona i tam gdzie to konieczne odtworzenie naturalnych lub półnaturalnych siedlisk pełniących funkcje bagiennych stref buforowych – obszarów umożliwiających efektywną redukcję	Uwagi nie uwzględniono. W obszarze nie ma potrzeby tworzenia sztucznych bagiennych stref buforowych, bowiem w obszarze zachowane są: rozlewiska, starorzecza, roślinność nadrzeczna, które pełnią już rolę naturalnego filtra dla zanieczyszczeń. Eutrofizacja również nie stanowi tu istotnego zagrożenia. W obszarze dominują przede wszystkim łąki, które w większości użytkowane są zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, nastawionego na ich ochronę. Nawożenie w programach rolnośrodowiskowych jest ograniczone i zależy od konkretnego pakietu, często wymaga rezygnacji z nawożenia lub stosowania tylko naturalnych nawozów w określonych terminach. Celem tych programów jest

	spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Zapis powinien znaleźć się w wierszach dotyczących poniższych przedmiotów ochrony: 1. 3150 Starorzecz i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i> 2. 3270 Zalewane muliste brzegi rzek 3. 6430 Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) 8. 1130 Boleń <i>Aspius aspius</i> 9. 1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i> 11. 1355 Wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	promowanie zrównoważonych praktyk, a nie maksymalizacja produkcji, co prowadzi do redukcji stosowania nawozów mineralnych i promowania metod ekstensywnych, jak ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk czy ochrona zagrożonych gatunków.
--	--	---

W związku z aktualizacją SDF w 2023 r. i tym samym konieczną aktualizacją projektu PZO Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem z dnia 24 lipca 2024 r. znak: WPN.6320.6.2025.AST ponownie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i w związku z art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej tj. w Gazecie Wyborczej w dniu 24 lipca 2025 r. Obwieszczenie zostało również wywieszone na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Urzędu Gminy Michów, Urzędu Gminy Baranów, Urzędu Gminy Ułęż, Urzędu Miejskiego w Rykach, Urzędu Gminy Jeziorzany, Urzędu Miejskiego w Kocku, Urzędu Gminy Firlej, Urzędu Gminy Żyrzyn, Urzędu Gminy Puławy w dniu 24 lipca 2025 r.

Podmioty zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Wpłynęły następujące uwagi i wnioski:

Instytucja/osoba zgłaszająca uwagę	Przedmiot/Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	W konsultacjach brakuje uzasadnienia, do którego też mogły być uwagi.	W projekcie PZO nie zamieszczono uzasadnienia, ponieważ na etapie opracowywania projektu przepisy prawne nie nakładają obowiązku jego sporządzenia. Projekt PZO jest dokumentem podlegającym konsultacjom społecznym. Właściwe uzasadnienie sporządza się dopiero w momencie przedstawienia ostatecznej wersji dokumentu, po uwzględnieniu wyników konsultacji i opinii właściwych organów.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Należy dodać wszystkie pozycje zmian przy ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	Uwaga uwzględniona. Dokonano korekty zapisu.
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Na mapie nie powinno być skali liczbowej. Jeśli się znajduje, to należy zaznaczyć, że została skopiowana z rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie obszaru, gdzie mapa była poziomo, tu jest pionowo, więc zapewne jest inne przeliczenie niż wskazane - Załącznik nr 2 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia ...	Uwaga uwzględniona. Usunięto z mapy skalę liczbową.
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Przy przedmiocie ochrony 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk w zagrożeniu istniejącym oraz potencjalnym należy podać: U nieznane zagrożenie lub nacisk - Załącznik nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia ...	Uwaga uwzględniona. Dokonano korekty zapisu.
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Przy przedmiocie ochrony 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, <i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe w opisie zagrożenia należy poprawić literówkę z plastikowy na plastikowy - Załącznik nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora	Uwaga uwzględniona. Dokonano korekty zapisu.

	Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia ...	
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Brakuje siedliska 7230, które jest jeszcze w rozporządzeniu. Należy dodać, a w opisie powinien być zapis: Nie określa się. Weryfikacja występowania siedliska przyrodniczego w obszarze - Załącznik nr 4 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiskaw Lublinie z dnia...	Uwaga uwzględniona. W załączniku nr 4 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiskaw Lublinie z dnia... uwzględniono siedlisko 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk wraz z zapisem: „Nie określa się. Weryfikacja występowania siedliska przyrodniczego w obszarze.”
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Dla siedliska 6430 brakuje wskaźników: gatunki ekspensywne roślin zielnych, bogactwo gatunkowe oraz naturalny kompleks siedlisk. Do projektu nie ma uzasadnienia, w którym mogło by być wskazane pominięcie tych wskaźników - Załącznik nr 4 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiskaw Lublinie z dnia...	Brak jest danych dla pojedynczych wskaźników. Określono więc cele działań ochronnych dla wskaźnika kardynalnego oraz kilku wskaźników pomocniczych. Zaplanowane cele działań ochronnych dla części wskaźników określonych w metodyce PMŚ są wystarczające do utrzymania tego siedliska w niepogorszonej stanie.

Projekt zarządzenia został uzgodniony na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) przez Wojewodę Lubelskiego pismem z dnia 7 października 2025 r., znak: PN-I.0521.30.2025.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie zostanie pokryty przez Nadleśnictwo Lubartów, Nadleśnictwo Radzyń Podlaski w ramach działalności własnej, przez właścicieli lub użytkowników gruntu bez konieczności ponoszenia kosztów, bądź zaleca się aby zadania realizować w ramach płatności za dostępne pakiety rolno-środowiskowo-klimatyczne zgodnie z dofinansowaniem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Koszty realizacji działań przewidzianych w planie będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Lublinie.

Niniejszy akt normatywny nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na rynek pracy, nie wpływa na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, nie wpływa także na sytuację i rozwój regionalny.